СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 173. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 4-го вересня 1946. No. 173. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, September 4, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — 4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПРОТИ УГОДОВСТВА СУПРОТИ СОВЄТІВ

З нагоди Свята Праці виголосив Вилйем Грін президент Американської Федерації Праці промову на зібранні в Тулса, Оклагома, про цілі робітничих організацій. Найменшою вимогою у змаганнях мусить бути свобідна нагода для кожного. Треба теж виключити раз на все страх перед нуждою, а завтрішній світ повинен бути світом мира — твердив Грін. Про річницю перемоги над Японією Грін завважав, що не слідно поступу в справі мира в минулому році; противно, переможні нації поділилися на дві групі, які загрожують мирові.

Зогляду на такий стан наростає конфлікт між демократичним і комуністичним світом. Щоб не допустити до вибуху війни в майбутності, треба залишити тактику угодовства супроти Совєтів, бо це принесе такі успіхи, які принесло угодовство з Гітлером. Треба нам бути неуступчивими супроти Росії, бо інакше вона піде війною проти нас. „Американська Федерація Праці закликає оце наш уряд стати на новий шлях у наших зносинах з Росією" — заявив Грін.

НЕ ТРЕБА РОБИТИ РІЗНИЦІ МІЖ РОБІТНИКАМИ.

На таку тему заговорив секретар праці Луїс Швеленбак з нагоди Свята Праці. Він звернув увагу, що кожен робітник має мати однакову нагоду до праці безогляду на його фізичний стан, хоч би він навіть був фізично уломний через каліцтво у війні або через каліцтво при праці або з інших причин.

Знагоди Свята Праці в понеділок 2 вересня відбулися різні зібрання і церковні богослуження в цілому краю. Провідники обох великих робітничих організацій, а це Вилйем Грін, предсідник Американської Федерації Праці і Филип Морей, предсідник Конгресу Промислових Організацій виголосили промови, у яких заявили, що конгрес зробив великий поступ в минулій сесії на полі робітничого законодавства. Зате президент Гері Труман оприлюднив заяву з нагоди Свята Праці, в якій виказав осяги американського робітництва і його причинок до перемоги вчасі війни та до реконверзії після війни. На цій підставі президент висловив погляд, що „можемо глядіти з вірою в будуччину, одначе не серед спокійного настрою", бо перед нами стоять важкі завдання для забезпеки добробуту в краю і мира в міжнародніх відносинах.

ПРЕЗИДЕНТ ВЕРНУВСЯ ДО ПРАЦІ В БІЛІМ ДОМІ.

Після двонедільного відпочинку на Атлянтійських водах на яхті Вилйемсбург, президент Труман вернувся в понеділок 2 вересня до Білого Дому і кинувся негайно до перегляду накопичених урядових справ. Його морська подорож принесла йому не лише повний відпочинок, але теж і покріплення сил. Покищо ще не оприлюднено, коли відбудеться спільне засідання кабінету разом з президентом.

НОВІСТЬ У ПЕРЕДВИБОРЧІЙ КАМПАНІЇ.

Комуністична Партія в стейті Ню Йорку виявила свою незалежність при надходячих осінних виборах цим, що внесла зголошення до стейтового уряду в Олбені, що вона ставить своїх кандидатів при виборах. Вчасі війни Комуністична Партія підтримувала звичайно кандидатів Демократичної Партії. При надходячих осінних виборах партія поставила кандиданом на губернатора Роберта Тамсона, а на його заступника редактора комуністичної ґазети Ізраеля Амтера. Комуністи зібрали 20,000 підписів до петиції за признання їх незалежною передвиборчою групою. — Конгресменка Клер Бут Лус зі стейту Конетикат заявила, що більше не кандидує, а на її місце з Републиканської Партії зголосив кандидатуру її секретар Алберт П. Морано.

ДОВҐА БОРОТЬБА ЗА МИР — КАЖЕ АЧЕСОН.

Урядуючий секретар стейту Дін Ачесон, у своїх відповідях на совєтські ноти, виявив дві важні цілі Злучених Держав у міжнародній політиці. Перша, це невпинна боротьба за мир у всіх закутинах світа; а друге, це переконання, що треба буде довгих літ, заки можна буде осягнути справжню забезпеку. Также супроти Великої Британії виявив Ачесон наміри Злучених Держав, щоб заопікуватися всіми територіями, які дісталися під мандат або під опіку Ліги Націй в 1919 році.

НАПІМНЕННЯ ДЛЯ ГЕНЕРАЛА МЕКАРТУРА.

Департамент стейту вислав до ген. Доглеся МекАртура, американського команданта в Японії пригадку, що він має лише сповняти політичну програму, складену на підставі порозуміння з секретарем стейту Бирнсом перед пів роком, а не накидати свої наміри. Ця пригадка відноситься до того, що МекАртур започаткував в Японії протикомуністичну політику для поборювання скрайних лівих елементів.

Перший повоєнний Зізд Української Молоді

Українсько-американська молодь, що до війни була зорганізована в Українську Молодечу Лігу Північної Америки, яка з причини війни не відбувала своїх конвенцій ще від 1941 року, відбула перший повоєнний Зізд в Бриджпорт, Конн., в суботу, 31. серпня, і в неділю, 1. вересня. На Зізд прибуло понад 300 молодих людей з різних сторін Америки, а навіть і Канади. Була там молодь з Шікаґа, Дітройту, Торонта, Монтреалю. Була вам постійна „стара ґвардія" молоді, яка від самих початків основання Ліги, від 1933 року, не пропустила ані одного зізду. Та всетаки більша половина присутніх, це нові, молоденькі обличча, отже нова повоєнна молодь. Приємно вражала примірна поведінка молоді вчасі цілого Зізду. Пополудневі сесії обох днів, що були призначені для рефератів і дискусії, мали понад 200 слухачів, що з увагою і великим зацікавленням прислухувались нарадам, чи знова брали участь в дискусіях над рефератами. Спокій і порядок панував у часі цих нарад.

Зізд відкрила голова Організації Української Молоді стейту Конектикат, панна Олена Брезіцька. По відспіванню американського гимну, місцевий парох укр. прав. церкви, о. А. Бек, провів молитву, а предсідник Ліґи, Й. Гурський, подякував насамперед комітетові, що з рамени Організації Молоді стейту Конектикат підготовив цей Зізд, а опісля виголосив реферат про минулу й теперішну працю Ліґи. Згадуючи про минулу працю на полі культурному, про спортові змагання, про хорові фестівалі, про День Молоді на Світовій Виставі в Ню Йорку, про видавання часопису „Ню Тренд", предсідник зазначив, що таку працю треба й дальше продовжувати. Б. Хоптяк говорив про діяльність Організації Молоді стейту Конектикат, а саме, про видавання Бюлетину, про влаштовування концертів, уділювання стипендій для студіюючої молоді, продаж книжок видаваних У. Н. Союзом, продаж воєнних бондів. Анна Чопик говорила про потребу вищої освіти, зазначуючи, що ми звертаємо замало уваги на освіту, а тому серед нашої молоді є замало професійних сил. Й. Лисогір підніс, що хоч ми скінчили війну, то ми не можемо закривати цеї страшної правди, що війна дальше продовжується, на полі бою, як це є в Хінах, і на полі дипльоматії, як це є на конференції в Парижі, або знов на нарадах Обєднаних Держав. Тому нам треба бути на поготівлю, бо загроза для мира є велика. І. Іванчук, говорячи про будучу працю Ліґи, звернув увагу на те, що в першій мірі треба нам збудити до життя молодечі організації на місцях, треба потворити сильні місцеві організаційні клітини, а тоді допера ми зможемо збудувати сильну Ліґу. А зогляду на те, що Ліґа обєднує тепер роджену тут вже старшу ґенерацію, а теж властиву молодь, то відповідно до того треба плянувати працю, потворити секції молоді і старших, а навіть змінити імя Ліґи. Теодор Шумейко говорив про красу української пісні та музики, зазначуючи, що старанням молоді повинно бути вивести цю пісню, цю музику в світ, на американський ринок. Бо імя України не зискає нічого на тому, коли тільки ми самі будемо любуватись цею красою, а світ нічого не буде знати та не буде її оцінювати. Тому ми повинні краще піддержувати своїх композиторів, створити фонд та давати премії за написання найкращого музичного твору, а зокрема треба писати листи до відомих диригентів американських, щоб вони включували до своїх програм наші найкращі композиції. Софія Демидчук, згадавши про українські культурні Курси Вищої Освіти в Канаді, говорила про потребу ведення таких курсів для молоді в Злучених Державах. Пропонувала, щоб Ліґа Молоді, в порозумінні з іншими організаціями, дала почин до відкриття таких курсів. Коли канадійці могли спромогтись на таке діло, то у нас ще лекше це вдасться перевести. Бо як ми не будемо любити й шанувати свого рідного, то ніхто й нас не пошанує, закінчила бесідниця.

Реферат про потребу творення місцевих організацій з українських американських ветеранів мав виголосити І. Колотило, одначе не міг приїхати на Зізд і тому був відчитаний В. Бекетом, що проводив нарадами Зізду. Секретарювали панни Перл Зоріна і Софія Демидчук.

Усі ці думки, що були висказані в поодиноких рефератах, були опісля оформлені у відповідні резолюції. Ухвалено теж резолюцію в справі піддержки Ліґою Молоді Допомогового й Конгресового Комітетів, та в справі висилки відповідного письма до нашого уряду в Вашинґтоні з домаганням допустити до Америки українських скитальців. Наради закінчено відспіванням американського й українського гимнів.

У суботу вечером відбувся бенкет, на якому було 350 присутніх. Було ще більше зголошень, та Комітет мусів відмовити, бо саля не могла вже більше помістити. Тостмастером вечора був Й. Лисогір, а промовляли Й. Гурський, І. Іванчук та присутній гість Д. Галичин. Навязуючи до культурної ділянки молоді, про яку була мова на нарадах, Д. Галичин звер-

(Докінчення на стор. 3-тій)

Москва продовжує „чистку" України; література і письменники на черзі

Московська „Правда" з 2. вересня повідомляє про нову „чистку" в Україні, яка тим разом охоплює українську літературу і письменників. Причиною чистки: „український націоналізм", та насаджування ідей „чужих совєтському народові і ворожих совєтській ідеології". Згідно з повідомленням „Правди" в Києві відбулися дводенні наради Спілки Радянських Письменників України, на яких піддано гострій „критиці і самокритиці" поодинокі літературні та науково-історичні твори і їх авторів. До найбільш критикованих творів належать „Історія Українського Народу та його Культури" і „Огляд Історії Української Літератури", виданої Українською Академією Наук. Перший твір критикується за „пропаганду буржуазно націоналістичних та інших ідей, чужих і ворожих совєтському народові та совєтській ідеології", а другий за намагання відділити історію літератури від класової боротьби та представити націоналізм як головний фактор в розвитку української літератури. Виданням Української Академії Наук закидується іґнорування прогресивних керівників совєтської літератури, поширювання західно-европейських впливів та підкреслювання розбіжностей між українською та російською літературами. „Все це не є нішо інше, як тільки відродження буржуазно-націоналістичних ідей історії Грушевського та його школи"—твердить „Правда". Дальші три літературні твори обвинувачується, що в них „забуто основні вимоги комуністичної партії". „Правда" називає цілий ряд авторів, що їх критиковано на згаданому зїзді Спілки Письменників в Києві. Деякі з них самі себе критикували ще перед нарадами і „Правда" твердить, що вони зробили це тільки тому, щоб виправдатися та оминути відповідальності. Між вичисленими авторами подибується імена Л. Смілянського, якому закидується „явне протиставлення українського народу та його культури російському народові та російській культурі". А. Кундзьог поважився „пропаґувати ідеї патріярхального самоповстання і початку українського народу та його культури". Письменницю В. Чердниченко обвинувачується за „ідеалізування давно минулого та перекручування життя совєтського народу" в її творах. Таке саме „перекручування та невірне представлювання життя совєтського народу" закидується критикам Л. Коваленкові, І. Пілгукові та Лазаревському, які належать до Президії Спілки Письменників, закидується поширювання ідей, що „письменник має право робити помилки". Критиковані письменники — як виходить з повідомлення „Правди" — „каялись", але не цілком задовільно, бо, наприклад, Чердниченко прийняла з обуренням критику одної з її повістей, а Юрій Мокреєв навіть посмів сміятися з критики одної його гуморески, яку критиковано за „вульгарне і брехливе" висміювання дійсності. „Правда" публікує теж нові інструкції ЦК партії до українських письменників. В совєтській пресі друкується дальше повідомлення про „чистку" в театрах України, в яких теж відкрито „націоналізм". ЦК партії веде кампанію про набір нових членів до комуністичної партії.

НЕСПОДІВАНКИ НА МИРОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В ПАРИЖІ

Делеґати Мирової Конференції в Парижі та цілий світ були заскочені в останніх днях кількома несподіванками. Дня 31 серпня совєтський міністер закордонних справ В. Молотов нагло відлетів до Москви, візваний Кремлем. Ані совєтська амбасада в Парижі, ані сам Молотов не дали жодних конкретних вияснень. Офіціяльно говориться, що Молотов поїхав до Москви з метою здати звіт про дотеперішний перебіг Мирової Конференції та про загальне політичне положення, а неофіціяльно звязується його поїздку з Грецією, Туреччиною та Дарданелями. Другою великою несподіванкою Мирової Конференції було англійське домагання $11,520,000,000 воєнного відшкодовання від Італії, що виносить майже подвійну висоту всіх домагань відшкодовання від Італії та що створює цілком нове положення. Британське домагання вважається відповідним дипльоматичним шахом проти Совєтського Союзу.

ПЛАНУЮТЬ ВІДДАТИ ГАЛИЧИНУ ПОЛЯКАМ; НІМЕЦЬКА АРМІЯ В ПОЛЬЩІ.

В міжнародніх дипльоматичних кругах в Парижі говориться про важливі зміни в Европі, які можуть зайти в найближчому часі та центром яких буде Німеччина. Протягом останніх днів американський секретар стейту Джеймс Бирнс відбув дві довші конференції з британським міністром закордонних справ Ернестом Бевином. Головною темою цих конференцій мала бути власне Німеччина. Бирнс заповів, що він виїде в американську зону Німеччини і сподіваються, що він виголосить там важливу політичну промову. Офіціяльні повідомлення з Польщі потверджують поголоски, що Совєтський Союз планує встановити західні кордони Польщі зперед 1939 року, отже віддати Німеччині Шлезьк, а Польща малаб дістати Західну Україну. Цим Совєтський Союз хотів би здобути собі виключний вплив над німцями. З Польщі приходять поголоски, що большевики держать там в совєтських уніформах 50,000 німецьку армію, командантом якої є ґенелар Павлюс.

ХТО РОЗБИВ ЯПОНІЮ?

З нагоди річниці перемоги над Японією Сталін видав наказ до Червоної Армії, в якому сказано, що „совєтський народ та його збройні сили здобули перемогу над Японією" і тим самим дали головний вклад в замиренню світа. В наказі ані словом не згадано про Америку.

ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД НОВИМ ПЕРЛ ГАРБОРОМ.

Члени комітету американської Військової Палати, які відбували свою інспекційну подорож по Далекому Сході та які зараз перебувають в Токіо, відбули конференції з американським головнокомандуючим ген. МекАртуром. Усі вони домагалися максимального збільшення американської військової сили на Пацифіку та говорили про „безпосередню загрозу нового Перл Гарбор", базуючись на відомостях, які вони мають про воєнну підготовку Совєтського Союзу. Вони теж остерігали, щоби зберегти якнайгострішу таємницю атомової бомби.

ТРЕТЯ СВІТОВА ВІЙНА НЕМИНУЧА ТВЕРДИТЬ ГЕРБЕРТ ЕВАТ.

Австралійський міністер закордонних справ, Герберт Еват, що вернувся з Парижа до своєї країни, заявив на пресовій конференції, що в теперішній обстановці, на його думку, третя світова війна є неминуча. „Третю світову війну можна оминути тільки полагодивши другу на базі справедливості і демократії", що є теж головним предметом боротьби австралійської дипльоматії на Мировій Конференції, твердив Г. Еват.

СТВОРЕНО ІНДІЙСЬКИЙ УРЯД.

На шляху до політичної незалежності Індій створено перший індійський народний уряд з Конгресової партії, бо Музулманська Ліґа відмовилася від участі. Міністром закордонних справ іменовано Явагараля Негру. З цеї нагоди в Бомбаю та інших місцевостях знова дійшло до кривавих заворушень між ґіндусами і музулманами.

ХАРАКТЕРНИЙ ВИСЛІД ВИБОРІВ В НІМЕЧЧИНІ.

В совєтській окупаційній зоні Німеччини відбулися перші вибори, загальний вислід яких був великою несподіванкою. У виборах „перемогла", просовєтська партія Соціялістичної Єдности, але не зважаючи на цілу совєтську пропаганду ця перемога була дуже незначна. Загальною несподіванкою була велика кількість голосів здобутих консервативними партіями, Християнським Демократичним Обєднанням та Ліберально Демократичною Партією.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3,.1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18. N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокe число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сиі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЯК ВИЯСНЮЮТЬ ЧИСТКУ В УКРАЇНІ?

Нюйорське „Новоє Русскоє Слово" з 26. серпня б. р. обговорює в статті п. н. „Чистка в Україні" промову Н. Хрущева про цю „чистку" в такий спосіб, що вартує дещо з цього передати і нашим читачам, хоч би з чисто інформаційного згляду.

В першу чергу часопис стверджує, що зі слів Хрущева світ щойно тепер довідався, що чистка в Україні вже триває півтора року. При цьому часопис пригадує, що той самий Хрущев уже переводив в Україні чистку в роках 1937-38, ліквідуючи найвизначніших українських большевиків, що займали найвищі становища в партії, уряді, чи деінде. Як тоді, так і тепер, пише часопис, чистку переводила навіть у комуністичній партії меншина над більшістю, бож чистка обіймала 64%, а подекуди навіть 91%, згідно з тим, що сказав сам Хрущев. Як же-ж тоді, питає часопис, розуміти ці многі заяви української компартії, що вона „так мужньо вела Україну до спротиву німецьким наїздникам"? У відповіди на це, часопис твердить, що або ці заяви були брехнею, або проголошувано їх на те, щоби ними прикривати те, що дійсно діялось у партії, а саме її чистку.

У дальшому згаданий часопис займається тими, яким Хрущев закидає „буржуазно-націоналістичні" ухили, а закидає він це комуністичній пресі, міністерствам, учителям і т. п., а вкінці навіть самій Українській Академії Наук, що видала „буржуазно-націоналістичну" історію України.

Як можна застановлятись над обвинуваченням Академії, пише часопис; це ж уже позбавлене усякого глузду. Яку ж комуністичну історію України до 1921 року могла б уложити і видати яканебудь Академія у світі? — питає часопис.

Розглянувши ось так й інші закиди, часопис приходить до заключення, що в Україні так є, що вже навіть самі комуністи пересякли „буржуазно-націоналістичним" духом, якщо судити по тім, що сказав Хрущев. Також Мануїльський, пише часопис, що представляє в Обєднаних Державах „незалежну Україну", ніяк не зможе хвалитись тепер перед світом, що в Україні спокій та порядок.

При кінці часопис ще підкреслює, що це, що говорив Хрущев про чистку, дуже подібне до цього, що говорили свого часу націонал-соціялісти, зокрема, коли він говорить про нове навчання, що мало б підготовити нових комуністичних лідерів. Плян цей, пише часопис, нагадує дуже нацистівське вождівство.

Уже з цього, що тут подане, видно, що завваги згаданого часопису щодо чистки в Україні, цікаві й добре схоплені. В Україні дійсно неспокій і невдоволення, бо інакше й не може бути в країні, де кремлівський терор не вгаває.

Аляска, як перша фортеця Америки

Зогляду на непевне політичне положення у світі й небезпеку, яка грозила б Америці в майбутній війні, пишуть тепер багато про потребу укріплення Аляски. Кажуть, що Аляска це перша оборонна лінія Америки.

Ще з кінцем Першої Світової Війни, ген. Бил Мичел звертав увагу, що з Аляски можна панувати над світом. З кінцем Другої Світової Війни канадійський начальник головної булави, адмірал Дж. С. Джовнс, потвердив важність Аляски для стратегічних цілей. Він твердить, що через Аляску2 наче із кришi світа можна перевести напад на Америку із Східної півкулі.

Військові кола пригадують, що Аляска обіймає 586,000 квадратових миль. Вона колись належала до Росії і називалася Російською Америкою. У 1867 царський уряд продав Аляску Злученим Державам за дешеву ціну $7,200,000, бо ця земля була тоді неужитком. Щойно пізніше відкрили там золото, яким Аляска славиться до сьогодні.

Як з економічних, так ще більше із стратегічних причин, совєтський уряд завидним оком глядить тепер на цей край. Вчасі останньої війни Совєти отверто говорили, що царський уряд не мав права продавати Аляски. Після війни совєтський апетит зріс, бо американська маринарка почала там вертіти землю за джерелами нафти. Навіть і канадійський уряд живо інтересується нафтовими багатствами, які так дуже важні не лиш для промислових, але і для воєнних цілей.

Одначе канадійський інтерес лежить головно в тому, що на випадок війни між Совєтами і Злученими Державами Канада стала б побоєвищем, чи там воєнним театром, отже між обома державами конечне є співділання для спільної оборони. Це тим більше, що між Канадою і Аляскою та Канадою і Злученими Державами нема ніякої природної границі. Значить стратегічно це одна земля.

Труднощі у спільній обороні Аляски й Канади лежать у мілітарній організації обох країв. Канада має британську систему, а Злучені Держави свою питому. На випадок війни це не практичне, отже вже тепер треба подумати за спільні засоби і способи оборони.

Перед Другою Світовою Війною мало хто думав про конечність будови оборонних улаштувань на Алясці. Аж війна з Японією виказала, яка небезпека для Америки може грозити, коли хто хотів би напасти на нас через Аляску. Військові знавці вважають це за диво, що Японія не напала на Аляску в самих початках, бо тоді могла б була легко посунутися в глибину Америки. Тому тепер американські військові чинники звернули увагу на конечність перемінити Аляску і її острови на правдиву модерну фортецю й забезпечити край перед несподіванкою.

Д-р Володимир Ґалан.

В ДОЛИНІ СЛІЗ І ГОРЯ

(З побуту між українськими скитальцями).

Протягом останніх двох місяців я з доручення американського і канадського Допомогових Комітетів мав можливість побувати в поодиноких країнах західної Европи, приглянутись таборному життю наших скитальців, радіти їх радощами та сумувати їх горем. Здається, що не має ані досить міцних слів, ані досить ярких красок, щоби змалювати цілу ту безодню злиднів і горя, що їх доводилося зазнавати українському народові впродовж останнього лихоліття та доводиться зазнавати і сьогодні. Можливо, колись прийде новий Нестор і напише новий літопис про цю велику трагедію, перед якою мусить збліднути кожне пекло. І в цій книзі написаній на вічну ганьбу нашого століття, на одній з перших сторінок буде списана теж історія українських скитальців.

В усіх таборах, в яких тільки доводилось побувати, я завжди зустрічав ті самі зголоднілі лиця, ті самі виснажені постаті і чув ті самі тривожні запитання: „Що з нами буде?" Серце розривається з болю, дивлячись на ту безодню горя, пястуки затискаються з люті на тих, що її спричинили і при цьому ще тільки збільшується завзяття і бажання докласти усіх зусиль, щоб цю недолю бодай полекшити, якщо вже не можна б було її цілком перемогти.

Ніколи не забуду проникливих поглядів десятка тисяч молодих і повних життєздатности хлопців, які, довідавшись про мій приїзд, попритулювались до дротяних засік та дожидали, намагаючись вже здалека вичитати з мого лиця, які вісті я несу їм з заокеану. Бо тільки звідтіля вони сподіються допомоги, якщо взагалі сподіються, так для свого знедоленого народу, як і для себе самих. Дивлячись на цих хлопців, на лицях яких хоча відбивалися довгі роки злиднів та поневірки, то в очах незломна моральна сила, я зрозумів, чому їх так ненавидять вороги і чому їх шанують та з найбільшим признанням про них висловлюються американські та англійські керівники їх таборів. Хоча послабли їхні мязні і зменшилась їх фізична сила, то ще тільки зміцніла їхня любов до знедоленої батьківщини та їхня рішучість працювати для неї до останнього віддиху. Тільки в безпосередній зустрічі з цими битими долею нашими братами я зрозумів цілу величину нашого обовязку щодо них самих та щодо нашої старої батьківщини за те, що таких синів вона видала і виплекала.

В іншому таборі зустрів знова біля 6 тисяч наших братів з усіх просторів широкої України та з усіх прошарків українського суспільства. І знова тисячі тих самих запитань: „Які вісті з Батьківщини?" Які вісті від братів з заокеану?" „Що буде з нами?" Та хто міг би сьогодні відповісти точно на всі такі і подібні запитання?

Крім хвилюючих зустрічей, розмов і запитань, мені скрізь доводилось спостерігати ту саму справжню долину сліз і горя. Наші скитальці, вирвані воєнним буревієм з рідного ґрунту та закинені лихою долею в чужі світи, опинились без пристановища, без рідної, хай і убогої стріхи, з якої забрав їх силою один ворог, або вигнав другий, такий же лютий. Все їхнє майно — стільки, що й на них, та й це вже найчастіше дрантя. З харчів, які їм дістаються — найчастіше не вистачає ані на те, щоб жити, ані щоб умерти. Безвиглядне завтра — доповняє образ про положення наших скитальців.

Точніше звідомлення з моєї поїздки та моїх спостережень, як теж точніші дані про стан і положення наших скитальців в поодиноких країнах і, головно, про полагодження та пляновані справи, будуть проголошені в свій час. На цьому місці хочу тільки згадати, що найбільша надія наших скитальців на допомогу в цьому лихоліттю, це їхні брати заокеаном та наші Допомогові Комітети. Українські скитальці, хоча в своїй масі майже залишені на призволяще, задержали свій високий моральний стан, цілу силу свого духа та всю свою творчо - конструктивну вартість. Їх не манять далекі країни, ані вигідне життя. Вони живуть думкою про Україну, з якої їх вигнала проклята доля, та бажанням перетривати лихоліття і зберегти свої сили, щоб в слушний час могти віддати їх для свого народу. Живуть сьогодні, щоб, як буде треба, умерти завтра, але вмерти за Україну, за її волю...

Прощаючись з нашими скитальцями, я завжди чув те саме кінцеве прохання: Передайте привіт нашим братам заокеаном. Наш обовязок і наша честь вимагають, щоб на цей привіт відповісти так щиро, як щиро його передають нам наші знедолені брати з Европи.

Микола Чубатий.

Визвольна боротьба України та заокеанські українці

I.

Війна в Европі офіціяльно скінчилася, одначе боротьба триває дальше. В різних околицях Европи, зокрема в країнах свіжо окупованих Совєтами, ще й нині діють підземні армії, що ведуть дальше боротьбу за повне визволення своїх країн зпід панування сталінської диктатури. Такі армії діють в балтійських державах, в Словаччині, в Польщі та на землях Білорусі й України. Недавно доносила преса навіть про утворення Антибольшевицького Блоку Народів.

З усіх тих підземних сил, що є виявом самостійництва їх націй, найсильнішою та найбільше активною є Українська Повстанча Армія (УПА), що оперує передовсім в західних частинах України. Ця збройна сила українського народу має вже за собою чотирилітню історію геройзму, відваги та безмежної посвяти українськоі молоді для справи визволення батьківщини. Нині відомости про УПАрмію вже достовірні, тому можна дати її обєктивний образ.

Народження УПАрмії.

Перші відділи УПАрмії зорганізувалися вчасі німецької окупації України (1942) та спершу стали оперувати на Волині. Організатором тих відділів був старшина Петлюрівської армії, що приняв революційну скриту назву Тараса Бульби. Про відділи українських повстанців Тараса Бульби в 1943 році вже згадує шведський журналіст Арвід Фредборг як про факт, що сильно вяже руки німцям в їх операціях на сході.

Українські повстанці засіли в лісах Волині, крізь які йде важний залізничий шлях з Німеччини через Варшаву до Києва та дальше на схід. Тим способом українські повстанці багато причинилися до пораження Гітлера на сході. Відділи Тараса Бульби були першим збройним спротивом українського народу проти нової націстичної окупації України, що виявила свої правдиві наміри ворожою поставою до Української Держави, проголошеної у Львові 30. червня 1946 року.

Перші відділи УПАрмії виступали одначе не тільки проти німців; вони воювали проти всіх окупантів України, отже проти большевиків та проти всяких спроб польських підземних відділів закріпити свою силу на українських землях. Свою противольшевицьку поставу виявили ці перші українські повстанці тим, що стали поборювати червоних партизан, які з поручення совєтської військової влади стали появлятися за німецьким фронтом на українських землях.

Ворожа постава націстичної влади до самостійницьких змагань українського народу скоро поглибила боротьбу поміж національно думаючим населенням Західної України та новими окупантами. Ця боротьба перенеслася також на досі підсовєтську Україну, де появилися емісарі українських націоналістів та стали організувати населення на услуги українського самостійництва.

Проти зростаючих сил українського самостійництва повели німці дикі репресії. По українських землях почалися арештування та розстріли активної молоді та масове вивожения населення на невільничі роботи до Німеччини. Одним словом, поміж українським народом та націстичною окупаційною владою, витворився стан війни. Повстанчі відділи появилися на цілій українській території, окупованій німцями. Сильне своє оперття мали вони передовсім в Карпатах.

Галицькі відділи повстанців що мали спершу характер самооборони населення проти німецьких ґрабіжей, скоро стали перемінятися в правильно зорганізовані військові частини. Провід тих відділів спочивав в руках тої частини Українських Націоналістів, що розійшовшися з давним проводом, слухала нового свого провідника Степана Бандеру, тому теж і ту частину українських повстанців на полудні стали називати бандерівцями.

Нова большевицька інвазія на Україну.

В зимі з року 1943 на 1944 політична ситуація на українських землях радикально змінилася. Німецька сила, що досі непобідимо перла на схід заломилася на цілій лінії. Почався відплив німецьких сил на захід, а новий наступ большевицьких сил на українські землі. Не націсти стали тепер найгрізнішим ворогом українського народу, але большевики. Тому саме проти них треба було орґанізувати новий скріплений ще фронт українських самостійницьких сил.

Наказ хвилі вимагав у першу чергу сконсолідувати досі окремо діючі повстанчі армії на полудні в Галичині та на півночі на Волині, в одну Українську Повстанчу Армію, як армію цілого українського народу.

На цім самім політично-військовім підложі прийшло тоді теж до зорганізування Української Галицької Дивізії за згодою німецької військової влади. Організація тої військової сили відбувалася під політичним протекторатом тих українських кол, що не послугувалися в політичній боротьбі за волю українського народу революційними середниками, але легальними. Упадок німців був вже тоді очевидний, тому інтерес українського народу вимагав, щоби українська патріотична молодь дістала в руки якнайбільше зброї до боротьби за визволення України зпід всякої окупації, звідки вона не йшла б. Оце правдиві обставини, серед яких зорганізувалася ця дивізія українського війська, що не маючи змоги на рідних землях боротися зі совєтським окупантом, зложила зброю в руки аліянтів та нині перебуває в Ріміні, в Італії, як воєнні полонені. Хто до нині зустрічався з тою патріотичною молоддю, все набирав ве-

---

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застерігаються.

БУРЕВІЙ

Повість з часів Революції в Росії і Східній Україні в 3-х частинах.

(Другий том трилогії „ОГНЕМ І КРОВЮ").

ПЕРША ЧАСТИНА

39)

Не зовсім поправна мова виявляла, що автор стать російської школи не кінчив. Немирич навмисне їздив у штаб армії на розвіди, довідатися про автора стать? І виявилося, що тим автором був ніхто інший, а галицький москвофіл Томашевський, однорічник-підстаршина Чернигівського полку. За півтора року служби в полку доброгдій з Галичини нічим не вирізнювався від вояцької маси, ледви здобув дві лички молодшого унтер-офіцира. Тепер, з революцією надумав понишитися у великі діячі! Карати за пресові виступи його ніхто не збирався. Напімнули, щоб не плямив полкових традицій чернигівців. Томашівський прирік більше не писати і, звичайно, слова недодержав!

Між тим взялися звідкись чутки, що 16 кінну замінить піхота, а дивізія видійде в район стації Рафаловка-Чарторийськ для погрузки на залізницю. Куди дивізія поїде — ніхто не знав. Одні говорили у глибоке запілля, на охорону залізничих вузлів, інші — на другий фронт, треті — просто на Петроград на „здушення революції". Кожна вістка відповідала таємним бажанням якоїсь частини полків. Що правда, душити революцію трохи вже спізнилися, — вона поширилася по всім краям і провінціям. Зявилися й летючки з закликом кидати фронт, розброювати офіцирів та йти на охорону загрожених здобутків революції. Летючки походили від підпільного комітету стації Сарни, де стояв штаб III. армії зо своїм Лешем. В штабній друкарні летючки й друкувалися. Офіційним знов шляхом прийшла від штабу армії вістка про призначення начальником дивізії генерала фон Круга, а командантом гусарської бригади — фон Клюка[25]). Ромейка-фронті.

Гурка плянувалося перевести в осьму кінну дивізію.

Та про революцію зачинало „політикувати" вже й вояцтво. Чим менше вояк розвинений, тим завзятіше політикував. Люди, що не змогли б підкувати коня, вимурувати піч, зварити найпростіший обід, — бо тому не вчилися, — потрохи наставлялися вже по комісарські портфелі...

По їх розумінні революція — це така жінка. Царя скинула й сама на його місце засіла. Дає полекші народові, роздає селянам землю, вояцтво заборонила бити по мордам! І війну хоче скоріше закінчити „без анексій і контрибуцій". Анексія й Контрибуція — це, мовляв, такі міста! Коли їхати з Варшави на захід, то по праву руку буде Анексія, а по ліву — Контрибуція. Інші перечили, що якраз воно навпаки — Контрибуція по праву руку, а Анексія по ліву! Знаходилися такі, що в тих містах навіть бували! Збіралися в гурти, сперечалися, переконували.

— Попили нашої „кровушки" доволі, „будя уже"! Як ти, значиться, старшина, так не на те, щоб вояка в морду лупити! Вояк не такий самий? Го, го! Від білоручки офіцира ще кращий! Дай тільки йому науку, всіх офіцирів за пояс заткне. Вояк на чати, на варту, в патруль, а офіцир сидить та в карти грає! Вояк в окопах наставляє під кулі голову, а офіцир у сімнакатному сховку сидить! Ні, тепер воля, рівність! Офіцири нехай ідуть на чати, а ми від ворога боронити? А на біса мені боронити її, раз я півтори десятини землі маю? — Моїх півтори десятини ці Вильгельм ні навіть японець не відбере! — вторує інший. — Правду я кажу?

— Хібаж офіцири не ділять з нами всіх небезпек і невигід? — говорили поміркованi, більше розвинені. — Скільки офіцирів погинуло у наших полках? У кого мірять бороги, як не у офіцирів? Без старшини військо нічого не варто — отара баранів!

— Да, прислужник „буржуазейний"! Офіцирню боронить! Совісти у тебе нема! — глузували прихильники рівности.

— А у вас глуздів бракує! — відтинали опоненти.

— Що ви не кажіть, а все таки не можна нам ніяк без царя бути! — озивалися очмалілі дядьки з запасних. — Який же то лад, без царя? Адже у святому письмі стоїть — Бог на небі, цар на землі! Тюремники захопили владу, а помазанника Божого скинули, то так воно, думаєте, й буде? Ні, не надово це!

— А що, ви нам його привернете? Не діждете!...

(Дальше буде).

[25]) Один фон Клюк командував німецькою армією на французькому



ЩО ПИШУТЬ?

СКИТАЛЬЦІ З СЯНІЧЧИНИ.

Від скитальців з Німеччини до незнайомих в Америці:

Военна хуртовина, що пролетіла майже по цілому світі, дала мені нагоду познайомитися з Вашим сином, який перебуває в Німеччині як американський вояк. Він просив мене, щоб я описав вам про ваше рідне село, родину та про околицю. Нас тут є двох і ми оба знаємо вашу околицю й вашу родину; отже, що знаємо, то розкажемо.

У 1939 році по упадку Польщі прийшли Совети по річку Сян і ваш брат, як і інші мешканці Лукавиці впали жертвою того режіму і їх вивезено на Волинь. Майже всі хати та все людське добро Совети знищили. В році 1941 прийшла німецько-советська війна і дала можливість вашому братови й іншим повернутися до Лукавиці та зачати життя від нового, тобто будувати хати і змагатися за нове господарство. Припадок хотів, що саме хата вашого брата не була ще розібрана, хоч доволі знищена. Така сама доля стрінула Посаду Ліську, в якій не залишилося ні одної хати та багато сіл, які були безпосередньо при новому советському кордоні понад Сян.

Наближився 1944 рік, а з ним великі зміни, а саме фронт в околиці Сянока тривав довший час, внаслідок чого місто Сянік, Долина, Гузелі, Березки, Новосілки та много інших сіл зістали дуже або зовсім знищені — одні від артилерії, другі від літаків. Про Лукавицю якраз точно не знаємо, але маємо можливість довідотися, то опісля вам напишемо.

Коли прийшли „освободителі" то зараз почали заводити свої порядки. В першу чергу забрали до війська всіх мужчин від 18 до 50 року життя, а між ними був син вашого [illegible] ся, невідомо.

А тепер може вас буде цікавити, як ми тепер живемо в Німеччині. Отже нас українців тут досить багато, нами опікується УНРРА. Життя ведемо доволі зорганізоване, маємо свої газети, журнали й книжки, та даємо різні вистави й концерти. Назверх виглядає це все ніби добре, але кожний з нас поодиноко, як і всі масою, переживаємо доволі багато, бо не знати, що буде з нами дальше, куди прийдеться виїхати, як розпочати нове життя. При всіх таких турботах відчувається різні недостачі предметів, потрібних до життя. Наші „освободителі" роблять усе можливе, щоб нас у свої руки дістати, а там уже побачите Сибір, Соловки або й інші каторги, а дехто з нас мусів би попрощатися зо світом. Внаслідок цього всього ми, нова еміграція, що не погоджується з режімом, який заіснував у нашій батьківщині, покищо не можемо вертатися домів і тому саме в нас нема ніяких виглядів на майбутнє.

Дорогий Земляче: Будьте ласкаві, зацікавтеся, чи у вашій околиці живуть які українці з Березки, Стежниці або інших сусідних сіл. Якщоб такі були, дайте нам їхні адреси, бо до цього часу ще не маємо ніякої комунікації з Америкою, а там є наші рідні й знайомі.

—o—

ІЗ ЗАСЛАННЯ В ОБЛАСТИ АРХАНГЕЛЬСЬК НАД БІЛИМ МОРЕМ.

Жінка родом з місцевости в повіті Камінка Стр., в Західній Україні, присилає лист написаний 11. VI. 1946 до стрия свого чоловіка. Стрий живе у стейті Ню Джерзі. Лист поміщуємо дослівно:

Першими словами вітаю вас, Дорогенькі Родичі: Слава Ісусу Христу і маю в Бога надію, що мені відповісьте. Відзиваюся до вас, Дорогенькі Родичі, до Брата й Сестри з далекої чужини. Про своє здоровля й поводження можу сказати, що я з ласки Бога здорова і вам усім здоровля бажаю і чого лише найкращого у вашому життю. Моє поводження звичайне, як то на чужині, сиротою. Мій муж Корнило, уже рік минув на Великодні Свята, як хорий на ногу. Я маю синка Дмитруня в дома, на Україні, а тато померли геройською смертю ще в 1944 а мене й маму загнала доля у таку далеку сторону. Мама померли ще в грудні 1945. На тім кінчу коротку розмову. Маю що писати, але тяжких листів пошта не бере. Поздоровляю вас усіх щиро-сердечно і цілую вас усіх. Бувайте здоровенькі. Писала до вас... Прощавайте... Прошу о відповідь.

—o—

ЗАХІДНА УКРАЇНА ПІД СОВЄТАМИ.

Лист писаний 15. липня в селі Тернопільського повіту до родини в Дітройті:

Братчику і моя Сестричко: Я вже писав кілька листів, а не знаю, чи ви їх отримали. Я писав про наше життя за военних часів, як нас та війна знищила, як ми постарілися, як ми переходили страхіття і про всіляке інше. Багато з наших людей вже нема між живими, пішли багачі й пани, а хто мав поля, то зрікся, бо то не виплата поле тримати. Зерно треба віддати державі по їх ціні, то сіяв, хто хтів. Зерно віддається від гектара, а від корови треба дати державі 200 літер молока, мяса 20 кільо, крім того асекурацію й податки, які лише наложать. Але де то взяти на те все нам старим, коли молоді не мають роботи і не мають в чім ходити тай попоїсти, бо всьо дороге. Треба тисячів, а тут копійки нема. Зупка коштує три рублі за порцію, нє можна нищо відложити, а до того нещастя. Бог дає кару велику, якої не памятають наші мама ні їх мама. Посуха й неврожай нечуваний. дощу цього року не було і все згоріло на пни. Голод великий буде, а далі ще що Бог дасть, то не знаємо. І не знаємо, чи хто живий перебуде і які ще кари будуть на землі. Нарід дуже терпів у війну і ми також. Ми вам напишемо, як будемо жижти, хоч листів від вас не маємо. Ми все про вас думаємо і ждемо пакунків з харчами й дарунками і будемо за вас Бога молити. Для себе ми молимо Бога ласки життя і мира і волі і любови друг друга і спокою між народом. Ми чекаємо того всього, бо кара голоду приходить, хай Бог відверне від нас свій гнів. Ми нікому нічо не винні і не знаємо, защо то тільки калік, вбитих, тільки руїни, тільки мук, а нема помилування...

реконання, що її ідеалом було б боротися на рідних землях за визволення України плече об плече з УПАрмією.

Українська Головна Визвольна Рада.

Як на військовім полі змінена ситуація вимагала консолідації українських військових сил, так само й на політичнім полі нова, можна було сподіватися, затяжна окупація України червоними росіянами, вимагала політичної консолідації поневоленої нації. Прийшла конечна потреба створити всенаціональний політичний орган, що гуртував би всі політичні групи українського самостійництва, бо сама організація націоналістів зпід проводу Степана Бандери була вже невистарчальною та занадто вузькопартійною.

Відомож, що в рядах УП-Армії найшлися не тільки давні зорганізовані націоналісти, але найшлася там численна так само національно палка молодь з католицьких організацій в Галичині та молодь, що була зорганізована в карній Луговій Організації полковником Дашкевичом. Була там теж вкінці молодь зорганізована в родикальних Каменярах. Це викликало потребу створити теж новий понадпартійний політичний орган, що став би речником тих політичних інтересів українського народу, за які боролася досі Українська Повстанча Армія. В той спосіб в літі 1944 прийшло до створення понадпартійної політичної організації Української Головної Визвольної Ради (УГВР).

УГВРада це вжи революційний орган українського народу на час його визвольної боротьби. Президія УГВРади, є Генеральний Секретаріят під проводом Генерального Секретаря. Це революційний уряд України. Складається він з голови секретаріяту, секретаря внутрішних справ, секретаря закордонних справ, секретаря військових справ та начального вожда Української Повстанчої Армії, секретаря фінансових і господарських справ.

Кромі уряду Генерального Секретаріяту існує теж при УГВРаді Генеральний Суд під проводом Генерального Судді та Контрольна Колегія під проводом Генерального Контрольного.

По постановам статута УГВ-Ради місцем її пробування є рідні землі Закордоном може пробувати тільки її закордонне представництво.

(Докінчення буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

Праця Українських Злучених Організацій міста Клівленд.

Злучені Організації міста Клівленд існують вже понад двацять років. Цілю їх було в першій мірі допомагати українському народови морально і матеріяльно, як також ширенням пропаганди між американцями про українську справу; збирати гроші на поміч „Рідній Школі" і українським інвалідам, як також поміч політичним вязням. Ширшу працю Українські Злучені Організації розвинули під проводом голови адв. Малицького, котрий живе тепер у Каліфорнії. Тоді Злучені Організації при допомозі У. Н. Союзу і У. Р. Союзу збудували в Клівленд, в Ракефелер парку, Український Культурний Город, котрий є гордощами не тільки українців Клівленду, але і цілих Злучених Держав.

Як адв. Малицький залишив Клівленд, то провід в Злучених Організаціях перебрав Волод. Тритяк, котрий іде по тій самій лінії. За його порадою Злучені Організації перебрали працю як місцевий відділ Зл. Акр. Амер. Доп. Комітету в Філядельфії. Туди вислано поважну суму гроша, як також сімнацять пакунків одежі. З іншої ділянки треба згадати, що закуплено книжок виданих в англійській мові і роздано по публичних бібліотеках і університетах, як також вислано різним визначним особам; даровано такиж „Історію України" і інші видання в англійській мові до бібліотеки „Кавнсил оф Юропієн Аферс", що існує тут уже кілька літ, зорганізований професорами університету, індустріялістами і великим бизнесменами. Ця Рада досліджує справи європейських народів і до неї входять представники емігрантів з усіх европейських націй. Отже урядники цеї організації звернулися і до наших Злучених Організацій, щоби вислати туди представників від українців. Вибрано Володимира Тритяка і Миколу Олексика, котрі мають заступати українців в „Кавнсил оф Юропієн Аферс" і давати всякі інформації про Україну і українців.

На 1946 рік Володимир Тритяк не приняв головування в Злучених Організаціях, бо обтяжений своїм власним бизнесом, отож вибрайо головою молодого, тут родженого, Мик. Олексика, котрий також не опускає рук, а працює і інших заохочує до праці, старається за всякі підприємства і пильнує, щоби збірки на лісти, котрі кінчаться з днем 31. вересня ц. р., принесли якнайбільше грошей на спроваджения сиріт. Він старається тримати все в порядку і є надія, що праця його, як і всіх делегатів, увінчається добрим успіхом.

Цього року Клівленд обходив 150-літню річницю свого заснования. У місяцю липню відбувалися з цеї нагоди концерти і виступи різних національних груп. Від українців виступали танцюристи з організації О.Д.В.У. ч. 8, а щоби величніше виступ випав, то запросили до спільної участи ще гурток танцюристів з Канади. На закінчення відбулася велика парада головними вулицями міста дня 11. липня Всі національности були запрошені до участи. Від українців Злучені Організації влаштували живий образ („фловт"), котрий був прибраний вишивками і національними кольорами і своєю оригінальністю відрізнявся від усіх інших так, що „Плейн Ділер", найбільший щоденник в Клівленді помістив світлину на першій стороні. Признання за труд при влаштуванню вловна і збіркою вишивок найбільше належиться Василеви Жукови і Григорієви Степаникови.

Мих. Левицький.



Украніський живий образ вчасі ювилею міста Клівленду.

ПЕРШИЙ ПОВОЄННИЙ ЗІЗД УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ.

(Докінчення зі стор. 1-шої)

нув увагу, що в часі війни усунено частинно одно таке недомагання, яке молодь підносила майже на всіх своїх передвоєнних зіздах, а саме брак видавництв англійською мовою про Україну. Отже такі видавництва вже є, а подбав про них У. Н. Союз. Тому завданням молоді тепер є, користати з цих видавництв, поглиблювати своє знання про український нарід, а з другої сторони поширяти ці видавництва серед американців.

У часі бенкету відспівав кілька пісень на повне задоволення присутніх, хор зложений з молоді різних місцевостей стейту Конектикат. Хором проводив вміло молодий диригент Б. Хоптяк.

(Місцева і стейтова преса подала обширні звіти із зізду Ліги Української Молоді, а при цій нагоді, на іншім місці передано на підставі телеграм Асошіейтед Прес протест Українського Конгресового Комітету, висланий до департаменту стейту проти советського терору на Україні.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Комунікат Громади на „Норт".

В українській громаді при 3322-4 Норт Лоренс улиці відбулося дня 4. травня спільне свячене. Тоді зложили жертви на скитальців так: Василь Мущинка $10; по $5: М. Довбинка, І. Жмутин, І. Сорока, Т. Радинський, М. Івасевич, Анна Тащинець і Н. Гойванович; по $4: І. Сорока (стар.) і М. Барна; по $3: С. Хромяк і В. Матковський; по $2: Н. Волчанський, С., Слободян, І. Артимович, І. Іванишин, О. Ільницький, Н. Гула, Т. Плавяник, Марія Барна, П. Курцеба, А. Хромяк, П. Овіщак, Марія Матковська і Т. Тренич; М. Джугля $1.50; по $1: І. Тацинець, М. Дйорка, Настя Рошко, І. Будай і Марія Дачко, М. Долинний, Ева Кудла, О. Дйорка, Д. Хмелик, Марія Будай, О. Сорока, С. Станчак, А. Кушнір, Г. Кушнір, М. Перник, Анна Плавяник, Т. Вітів, І. Матковський, І. Гоцинець, Т. Мущинка, п-ні Мречко, М. Мохналь, Т. Будай, С. Дйорка, А. Гербетко, М. Геник, І. Димяник, І. Шкляр, І. Мормило, М. Дармограй.

З місяця травня ц. р. вислано на руки філядельфійського Допомогового Комітету суму зі збірки і спільного свяченого $132.50, до Католицького Комітету в Стемфорд вислано $100, у січні і лютім з коляди і забави вислано $50, у місяці падолисті 1945 вислано $100. Разом вислано допомогу скитальцям з нашої громади $382.50.

За місцевий Допомоговий Комітет в Норті:

Ів. Сорока, Теодор Плавяник, Ів. Жмутин, секретар.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Усі жертви, надсилані ласкаво на пресовий фонд „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням у тій рубриці.

Члени Тов. Зап. Січ, від. 75 У. Н. Союзу в Дітройт, Міш., зложили — $25.00
Жертвували: Мих. Присташ $5.00; по $1: Д. Мельник, Р. Вазик, І. Комаринський, С. Михайлюк, І. Слупецький, Д. Ананевич, П. Костирка, М. Гаврилців, Ф. Гузіль, Г. Ясінський, І. Петричкович, І. Кізима, П. Білик, Д. Крепко, Д. Базилевич, В. Коваль, І. Поглод, И. Шиптак, С. Мандзин, А. Герич. — Збірку продовжуємо. — **Мих. Присташ,** секр.

На місячних зборах **Відділ 276 У. Н. Союзу в Амбрідж, Па.,** дня 11. серпня, я дав під розвагу членам ситуацію видавання нашого органу Свободи, що неможливо є за 30 центів від члена на місяць видавати дальше часопис, коли всі американські часописи підвищили ціну на свої часописи. По короткій нараді ухвалено для часопису Свобода — 25.00
— **Мих. Фук,** секр.

Адміністрація „Свободи".

Натуралізація американських вояків

Згідно з законом з 1942 року, американські вояки не-громадяни, могли дістати американське громадянство в упрощений, приспішений спосіб. Проте, як заявив 15. липня генеральний прокуратор, Том К. Кларк, поверх 112,000 мужчин і жінок — членів та ветеранів американських збройних сил — за другої світової війни — не скористали з того закону. Чинність того закону кінчається 31. грудня 1946 року.

Прокуратор сказав: „Я хотів би, щоб наші почесно звільнені зі служби чужинці, які служили в наших збройних частинах — чимало з них брали участь у боях, мають відзначення — знали, що наша країна цінить їхню віддану службу. Спеціяльним законом дається їм можливість швидким шляхом здобути американське громадянство, а ми радо привітаємо їх у нашій великій демократичній родині. Ці лицарі творять Почесний Легіон. По нашим відомостям тільки 10,000 вояків дістали американське громадянство після Дня Перемоги, тоді як біля 122,000 осіб мали право на ті привилеї в той час".

Як вказує генеральний прокуратор, поверх 100,000 таких чужинців натуралізовано до Дня Перемоги. Натуралізація відбувалася скрізь — від Норвегії до Маріянських Островів; на боєвих фронтах, в диких хижах, серед метелиці, спеки, на широких морях, в шпиталях, в густих лісах, в пекучих пустелях.

В заяві генерального прокуратора подано такі інформації відносно упрощеного набування американського громадянства, згідно з законом 1942 року.

„Закон є дійсним до 31-го грудня 1946 року. Він обходить всіх не-громадян, які вступили добровільно, або були покликані до военної служби до 28. грудня 1945 року.

„Згідно з законом, всі чужинці, які були легально допущені до Злучених Держав, а також ті, що поза межами Злучених Держав, служать, чи служили в американських збройних частинах, мають такі привилеї: не вимагається від них мати перші папери; не вимагається посвідки про дозвіл на стале перебування в Злучених Державах; особи, які служили за межами країни, не потребують проявляти ніяких доказів про легальний приїзд; не вимагається, щоби така особа прожила певний період часу в Злучених Державах, щоби мати право на громадянство; не ставиться до них ніяких освітних вимог.

„Закон торкається всіх, хто добровільно вступив, або був покликаний на военну службу в Злучених Державах. Управнені особи можуть перейти натуралізацію і поза межами Злуч. Держав. Іміграційне та Натуралізаційне Бюро відкрило свої канцелярії по цілому світі, де тільки є американські військові відділи. Ті, що не служили поза межами Злучених Держав, мають представити тільки посвідку про тимчасове допущення до цеї країни.

„Ті особи, що є в армії, мають звернутися в справі натуралізації до свого начальства; ті, що звільнені зі служби — до найближчого бюра іміграції та натуралізації".

В звязку з заявою генерального прокуратора, Загальна Рада, в своїм виданні „Інтерпретер Реліз" з 26. липня, вказує на те, що чимало зі згаданих прокуратором 112,000 осіб не мають можливости скористати з тих полегчень, хоч би як того хотіли. Спочатку, згідно з законом, привилеями для натуралізації могли користати тільки ті мужчини й жінки, які були легально допущені до Злучених Держав. Пізніше Конгрес усунув цю вимогу для тих не-громадян, що служили за морем. Але ті не-громадяни, які служили не за морем, а в самих Злучених Державах, не можуть скористати з тих привелеїв, доки не злегалізують своє перебування в Злучених Державах. Вони це можуть зробити або через Канаду, виїхавши туди і там діставши візу по квоті, або скориставши з іміграційного закону з 1917 року — Відділ 19(c) (8) — з додатками. Чи в той чи в інший спосіб, але на легалізацію треба чекати поверх шість місяців. Наколи ветеран не-громадянин, не має ніяких переваг, першинства по квоті й мусить чекати на свою чергу в звичайній квоті то на його легалізування в цій країні треба чекати дуже довго, може навіть кілька років, якщо квота дуже переповнена.

Загальна Рада знає чимало ветеранів, що зараз перебувають в такому положенні. Серед них є троє молодих греків, які приїхали нелегально до Злучених Держав кілька років тому. Вони служили в рядах американської армії, але на жаль, тільки в самій країні, а не поза її межами. Вони не є одружені, тому не можуть скористати з закону про іміграцію з року 1917 — Відділ 19(c) (2). Грецька квота виповнена вже на кілька років наперед — щонайменше на 5 років — тому вони ніяк не можуть легалізувати своє перебування тут до 31. грудня 1946.

Загальна Рада — ФЛІС. 112,000, про які згадував генеральний прокуратор, є чимало осіб, що дуже хотіли би дістати американське громадянство, але для того насамперед повинні легалізувати своє перебування в цій країні, довгим і складним способом, бо вони не служили за морем. Взагалі ризикували нелегально приїздити до Злучених Держав люди молоді. Але до армії приймали також молодих, отож серед тих 112,000 певно знайдеться не мало таких бувших вояків, що не можуть скористати з привилеїв, що дає закон з 1942 року про натуралізацію членів збройних частин Злучених Держав.

Загальна Рада — ДЛІС.

—o—



ENVOY — Dr. Alexander Loudon, Ambassador from The Netherlands to the U. S. looks startled as cameraman snaps him, on his arrival in Hoboken, N. J., from trip to his homeland.

ЗАКАРЛЮЧКИ.

Колиб так з англійської мови викинути всі букви, які не вимовляються, то в накладнях, які видають книжки, втратив би роботу один чоловік на шість, які працюють при книжках.

—o—

Давно це було, коли то Дядько Сем міг жити на підставі своїх власних приходів і не потребував брати від людей.

ТАРЗАН, ч. 1442. Недобрі очі.



Та коли її батько задрімав, Діяна побачила чудовий квіт гібіскус, що виріс біля водопаду. Бажання опанувало її розум.

Коли вона зривала рідкий квіт, дався чути дивний крик.

Несподівано зпоза злому скали вийшла фантастична постать і поволі зближалася до неї, впяливши в ню свої страшні очі.

Діяна хотіла втечи, одначе не могла рушитися з місця. Вона стояла прошита поглядом чорних очей!